

STSJ de Cantàbria de 23 de novembre de 2006, recurs 919/2006

Una situació d'assetjament sexual pot donar lloc a una pensió d'incapacitat permanent absoluta (accés al text de la sentència)

La treballadora, auxiliar de clínica, va sol·licitar una pensió d'incapacitat permanent absoluta derivada d'accident de treball com a conseqüència d'una situació d'assetjament sexual a la seva feina. Judicialment es va declarar que l'assetjament constituïa un accident de treball, però l'INSS va denegar la pensió d'incapacitat permanent absoluta, ja que considerava que la treballadora, si bé no podia tornar a desenvolupar el seu lloc de treball anterior, sí podia reincorporar-se a qualsevol altre lloc de treball, ja fos de la mateixa professió o d'una professió diferent. Diversos informes mèdics –tant de serveis públics com de metges privats- van diagnosticar a la treballadora un “trastorn d'estrès posttraumàtic per assetjament laboral. Trastorn mixt (ansiosdepressiu) d'intensitat greu secundari”.

El Jutjat del Social va estimar la demanda de la treballadora, declarant el seu dret a una pensió d'incapacitat permanent absoluta per accident de treball (100% de la base reguladora). Es va presentar un recurs de suplicació davant del TSJ per part de l'INSS i de la Mútua d'Accidents de Treball i Malalties Professionals.

El TSJ de Cantàbria desestima el recurs de suplicació sobre la base dels següents arguments:

- En primer lloc, recorda que les víctimes d'assetjament passen per diverses fases: després d'un temps relativament breu d'assetjament els símptomes són molt propers a l'estrès (esgotament, nerviosisme, trastorns del somni i digestius..), en aquest moment un període de baixa mèdica pot ser suficient per reparar els danys rebuts. Però si l'assetjament continua, els símptomes es cronifiquen, arribant a situacions d'estrès posttraumàtic i a estats depressius severos. Aquesta evolució finalitza amb l'exclusió de la víctima del mercat de treball, produint-se, fins i tot, conductes de por i evitació.
- El Tribunal entén que la situació de la treballadora –depressió crònica i severa motivada per l'assetjament sexual- és suficientment greu com per impossibilitar la realització no només de les tasques fonamentals de la seva professió habitual sinó qualsevol altra activitat diferent (la gravetat de la situació es reflexa en els informes de la corresponent Unitat de Salut Mental i de l'EVI).
- Davant l'argument de la Mútua d'Accidents de Treball i Malalties Professionals que l'empresari va ser absolt en la via penal dels delictes d'abús i assetjament sexuals, el TSJ recorda la independència en aquesta qüestió entre el procés laboral i el procés penal; independència que es fonamenta en l'especifica naturalesa del conflicte que es resol en el procediment laboral, l'objecte del qual és verificar la il·licitud o juridicitat de la conducta de l'empresari en el camp laboral, amb abstracció de si aquesta és o no constitutiva d'un il·lícit penal.
- El TSJ també recorda que l'il·lícit laboral és imputable a l'empresa inclús quan aquesta desconeix la situació d'assetjament sexual, donat que respondrà per la negligència que comporta aquest desconeixement, llevat que pugui demostrar que no li és imputable. En canvi, la responsabilitat penal es reserva per les agressions més greus, sempre que es compleixin els requisits recollits en el Codi Penal.

- I també s'assenyala que en el camp laboral la víctima només ha d'aportar un principi de prova que demostrï l'existència d'un clima discriminatori, de tal manera que un cop generada la sospita o presumpció de l'atemptat, és l'empresa qui assumeix la càrrega d'aportar al procés les dades necessàries per neutralitzar la denúncia. Pel contrari, en el cas penal, si bé la declaració de la víctima pot ser suficient per destruir la presumpció d'innocència i conformar una sentència condemnatòria, especialment en el cas dels delictes sexuals, també és cert que aquella declaració ha de complir tres requisits: 1) absència d'incredibilitat subjectiva, 2) versemblança, i, 3) persistència en la incriminació.

La importància d'aquesta sentència es troba, d'una banda, en reconèixer que un risc psicosocial –l'assetjament sexual (i també moral o psicològic)-, si es donen els requisits previstos legalment, pot donar lloc a una pensió d'incapacitat permanent absoluta derivada d'accident de treball, i d'altra banda, en recordar que, en aquesta matèria, els processos laboral i penal són independents i, en conseqüència, poden arribar a solucions diferents davant els mateixos fets.